

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Znatno zmanjšana vojna nevarnost

Vojna nevarnost, katera je strašila radi Gdanska v minulih štirinajstih dneh po Evropi, se je znatno unesla. Nemčija se zaveda po sodbi francoskega časopisja, da bi z zasedbo Gdanska le malo pridobila, na drugi strani pa mnogo izgubila v splošni vojni. Nemčija in Italija skušata v zadnjem času prepričati svet, da ni vredno stopiti v vojno radi Gdanska. Z ozirom na gdansko vprašanje stoji Poljska na stališču: 1. Gdansk mora ostati ednica za se-

be izven nemških mej; 2. Gdansk mora ostati v poljskih carinskih mejah; 3. poljske pravice v Gdanku morajo biti stvarno spoštovane in ne samo na papirju, ter 4. v Gdanku je dovolj mesta za kulturni razvoj nemške večine, toda na drugi strani je treba spoštovati tudi posebnost poljske manjšine. Glede poljskega pristanišča Gdansk je Anglija odločno na strani Poljske, kateri je dala besedo in je tudi pripravljena na borbo.

Pomorska moč Nemčije in Italije ter Anglije in Francije

Nemčija in Italija premoreta skupno na morju 311 edinic s 596.000 tonami. Anglija in Francija pa spremoreta skupno 374 edinic z 1.740.000 tonami. Vojne ladje, ka-

tere so v gradnji in se še bodo gradile, bodo znatno povečale angleško ter francosko pomorsko moč. Iz navedenih števil je razvidna velika razlika v tonaži.

Tovarne za orožje so največ zaslužile letošnje poletje

Dalje časa trajajoča splošna vojna nevarnost polni žepo z milijardnimi dobički tvornicam za izdelovanje orožja ter streliva. Orožarne še niso nikoli toliko zaslužile kakor letošnje poletje. Od tvornic za izdelovanje orožja izkazuje največje dobičke dve, ki sta že 150 let ter skozi pet rodov in lasti francoske družine Du Pont de Namours v Ameriki. Omenjeni tovarni sta dobavljali med svetovno vojno 40% vsega streliva, katerega so potrebovale

Amerika, Anglija ter Francija. Zaposlenih je bilo med vojno v teh orožarnah sto tisoč delavcev in sta prodali vojnih dobavk za eno milijardo 250 milijonov dolarjev. Na vsem svetu najbogatejši Du Pontovi družini donosata tvornici za orožje po vojni letnih osem milijard dinarjev čistega dobička. Ako se pa tekmovalje v oboroževanju ne bo skrčilo, potem bodo dobički Du Pontovih tvornic letos in prihodnje leto presegali 16 milijard dinarjev.

Proslava 700 letnice oo. minoritov v Ptuj

Pred 700 leti so prišli sinovi sv. Frančiška v Ptuj. Skozi sedem sto let so posvečali duhovniki tega reda svoje moči delu za verski in prosvetni napredek ljudstva. Še danes priča o veliki delovni sili minoritskega reda v zgodovini, ki jo je krepila božja pomoč, verska in narodna zavest ljudi, ki so jim bili v vodstvo izročeni. Sedem sto let dela in trpljenja v božji in narodni službi je jubilej, ki ga hočejo oo. minoriti letos 5. in 6. avgusta slovesno proslaviti. V ta namen so sestavili častni odbor, ki mu predseduje voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec. V častnem predsedstvu sta ministra dr. Krek in Franc Snoj, ban dravske banovine dr. Natlačen in oba slovenska škofa, dalje dr. fr. Mileta, škof šibeniški, provincijal minoritskega reda dr. fr. Burič, vseuč. prof. dr. Fr. Stele. — V okviru proslave bo tudi kongres vseh tretjerednikov iz Slovenije. K tem veličastnim slavnostim so vabljeni fantovski odseki in dekliški krožki v krajih. Poleg mogočne verske manifestacije, na kateri bosta govorila podpredsednik narodne skupščine g. Alojzij Mihelčič in urednik »Slovenca« g. Franc Terseglav,

bodo tudi velike prosvetne prireditve. Otroci bodo imeli svoje slavje v cerkvi in pred samostanom. Nastopila bo prvič otroška godba na fanfare. Sodelovalo bo veliko otrok iz mesta in okolice z deklamacijami, petjem, igrami itd. Ob zaključku bo srečolov za otroke. Ljutomersko in ptujsko pevsko okrožje se pripravljata na mogočen nastop z okoli 300 peveci. Dirigiral bo zvezin pevovodja g. inspektor Marko Bajuk iz Ljubljane. Nad 150 igralcev bo igralo v režiji gledališkega igralca g. Edo Groma iz Maribora novo, veličastno igro »Kuga« g. Davorina Petančiča. V igri nastopijo tudi pevci in godci. V prireditvi, ki bo na posebnem pozorišču pred minoritsko cerkvijo, bodo prikazane zgodovinske narodne noše. V okviru prireditve bo tudi ognjemet, kakršnega Ptuj še ni videl.

Vabimo na te slavnosti vse organizacije v krajih kakor tudi posameznike. Za podrobnejša navodila glede udeležbe se obrnite na domače gg. župnike. Polovična voznina na železnici je zagotovljena. Naročite čimprej knjižice in znake!

Na svidenje v Ptuj 5. in 6. avgusta na teh veličastnih dneh!

150 letnica liberalizma

Liberalizem je starejši ko 150 let. Star je prav za prav toliko, kolikor je staro človeštvo samo. Njegov prvi pojav na pozorišču človeške zgodovine je inscenirala kača, odnosno tisti hudobni duh, ki je iz nje govoril prvima človekoma. Hoteč ju odvrniti od pokorščine Bogu in njegovi volji, jima je prigovarjal, naj prekršita božjo zapoved; s tem ne bosta zapadla kazni, marveč dosega svobodo in srečo: »Bosta kakor bogova.« Liberalizem je pretiravanje človeške svobode zlasti v odnosu človeka do Boga in religije. Kot nazor o življenju in svetu je spremljal v različnih oblikah razvoj človeštva v teku stoletij. Zdaj se je bolj uveljavil na verskem področju, zdaj bolj na kulturnem in književnem, zdaj na političnem. Francoska revolucija, ki je izbruhnila leta 1789, pomenja njegov prodor na politično polje v Evropi. Zato govorimo v naslovu in v članku o 150 letnici liberalizma.

Cez dva dni se bodo začele na Francoskem svečanosti v proslavo te 150 letnice, katero bodo slovesno obhajali zlasti svobodomiselnih krogov. Francoska velika revolucija (politični prevrat), ki se je začela v juniju 1789, je hotela povsem preosnovati francosko družbo in državo. Geslo, pod katerim bi se naj ta preosnova dosegla, so bile znane krilate besede: »Svoboda, enakost, bratstvo!« Ta obnova naj bi se izvršila v popolni neodvisnosti od Boga in krščanstva in v celotnem nasprotju z njim. Ko so jakobinci (najradikalnejši liberalci) prišli na krmilo, so odstavili ne samo kralja, marveč so tudi izdali odredbo, da Boga ni in zato se ga tudi ne sme častiti. Mesto krščanskega bogoslužja so s posebnim zakonom vpeljali češčenje boginje razuma. Najlepša cerkev v Parizu (cerkev Matere božje) je bila spremenjena v tempel razuma. Ko so prvič obhajali praznik svobode, so na glavni oltar Marijine cerkve posadili neko zloglasno operno pevko, ki je predstavljala boginjo razuma. Brezboštvo je slavilo zmagovalje. Kri je v Parizu tekla v potokih. Naposled je krvavi samodržec Robespierre, jakobinski voditelj, izdal po konventu (narodnem zboru) to-le odredbo: »Francoski narod priznava, da je Bog in da je duša neumrljiva.« S tem pa ni mogel rešiti sebe nasilne smrti pod guilotino (sekiro, ki je bila takrat vpeljana in s katero še danes sekajo zločincem glave).

Z največjim nasiljem je bila izvršena francoska revolucija. Na stotisoče ljudi je bilo umorjenih in usmrčenih, med njimi tudi kralj Ludovik XVI. in kraljica Antoineta, prav mnogo duhovnikov, redovnikov in redovnic ter ljudi zmernega političnega prepričanja. Človeška svoboda